

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

2. dubna 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Dohoda o EHP – Zákaz diskriminace – Článek 36 – Volný pohyb služeb – Oblast působnosti – Dohoda mezi Evropskou unií a Islandskou republikou a Norským královstvím o přidružení těchto dvou států k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* – Dohoda o postupu předávání mezi členskými státy Evropské unie a Islandem a Norskem – Vydání islandského státního příslušníka do třetí země – Ochrana státních příslušníků členského státu před vydáním – Neexistence rovnocenné ochrany státních příslušníků jiného státu – Islandský státní příslušník, kterému byl udělen azyl podle vnitrostátního práva před tím, než nabyl islandské státní občanství – Omezení volného pohybu – Odůvodnění založené na zabránění beztrestnosti – Přiměřenost – Ověřování záruk stanovených v čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie“

Ve věci C-897/19 PPU,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Vrhovného sudu (Nejvyšší soud, Chorvatsko) ze dne 28. listopadu 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 5. prosince 2019, v trestním řízení proti

I. N.,

za účasti:

Ruské federace,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, A. Arabadžev, A. Prechal, M. Vilaras (zpravodaj), M. Safjan a S. Rodin a I. Jarukautis, předsedové senátů, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, D. Šváby, K. Jürimäe a N. Piçarra, soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: M. Longar, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 31. ledna 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za I. N. Đ. Perkovićem a S. Večerinou, odvetnici,
- za Ruskou Federaci S. Ljubičić, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: chorvatština.

- za chorvatskou vládu G. Vidović Mesarek, jako zmocněnkyní,
 - za Irsko G. Hodge, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s M. Gray, QC,
 - za řeckou vládu S. Charitaki a A. Magrippi, jako zmocněnkyněmi,
 - za islandskou vládu J. B. Bjarnadóttir a H. Ingimundardóttir, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s T. Fuchsem, Rechtsanwalt,
 - za norskou vládu P. Wenneråsem a K. Isaksenem, jako zmocněnci,
 - za Evropskou komisi S. Grünheid, M. Wilderspinem a M. Mataijou, jako zmocněnci,
 - za Kontrolní úřad ESVO C. Zatschlerem, jakož i C. Howdle a I. Ó. Vilhjálmssdóttir, jako zmocněnci,
- po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 27. února 2020,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 18 SFEU a dohody mezi Evropskou unií a Islandskou republikou a Norským královstvím o postupu předávání mezi členskými státy Evropské unie a Islandem a Norskem (Úř. věst. 2006, L 292, s. 2), která byla schválena jménem Unie v článku 1 rozhodnutí Rady 2014/835/EU ze dne 27. listopadu 2014 o uzavření Dohody mezi Evropskou unií a Islandskou republikou a Norským královstvím o postupu předávání mezi členskými státy Evropské unie a Islandem a Norskem (Úř. věst. 2014, L 343, s. 1) a vstoupila v platnost dne 1. listopadu 2019 (dále jen „dohoda o předávání“).
- 2 Tato žádost byla předložena v souvislosti s žádostí ruských orgánů zaslanou chorvatským orgánům o vydání I. N., ruského a islandského státního příslušníka, ve spojitosti s více trestnými činy přijetí úplatku.

Právní rámec

Unijní právo

Dohoda o EHP

- 3 V bodě 2 odůvodnění dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3; Zvl. vyd. 11/052, s. 3, dále jen „dohoda o EHP“), smluvní strany této dohody potvrdily „vysokou prioritu, jež náleží přednostnímu vztahu mezi [Evropskou unií], je[jími] členskými státy a státy [Evropského sdružení volného obchodu] ESVO, který spočívá na těsné blízkosti, trvalých společných hodnotách a evropské identitě“.
- 4 Podle čl. 1 odst. 1 je cílem této dohody o EHP podpořit trvalé a vyvážené posilování hospodářských a obchodních vztahů mezi smluvními stranami za rovných podmínek hospodářské soutěže a dodržování těchto pravidel za účelem vytvoření stejnorodého Evropského hospodářského prostoru (EHP).

5 Článek 3 dohody o EHP stanoví:

„Smluvní strany přijmou veškerá obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z této dohody.

Zdrží se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů této dohody.

Kromě toho usnadňují spolupráci v rámci této dohody.“

6 Článek 4 dohody o EHP stanoví:

„V rámci použití této dohody, a aniž jsou dotčena její zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.“

7 Článek 6 dohody o EHP stanoví:

„Aniž je dotčen další vývoj judikatury, jsou ustanovení této dohody, pokud se ve své podstatě shodují odpovídajícími pravidly Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství a Smlouvy o [FEU] a s akty přijatými na základě těchto dvou smluv, při svém provádění a uplatňování vykládána v souladu se související judikaturou Soudního dvora Evropských společenství vydanou přede dnem podpisu této dohody.“

8 Článek 36 dohody o EHP stanoví:

„1. V rámci této dohody jsou zakázána omezení volného pohybu služeb na území smluvních stran pro státní příslušníky členských států [Unie] a států ESVO, kteří jsou usazeni v jiném členském státě [Unie] nebo státě ESVO, než se nachází příjemce služeb.

[...]“

Dohoda ze dne 18. května 1999

9 Článek 2 dohody uzavřené mezi Radou Evropské unie a Islandskou republikou a Norským královstvím o přidružení těchto dvou států k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* ze dne 18. května 1999 (Úř. věst. 1999, L 176, s. 36; Zvl. vyd. 11/032, s. 4, dále jen „dohoda ze dne 18. května 1999“), stanoví:

„1. [Islandská republika a Norské království] provádějí a uplatňují ustanovení schengenského *acquis* uvedená v příloze A této dohody, tak jak se vztahují na členské státy Evropské unie [...], jež se účastní užší spolupráce povolené schengenským protokolem.

2. [Islandská republika a Norské království] provádějí a uplatňují akty Evropského společenství uvedené v příloze B této dohody v rozsahu, v jakém tyto akty nahradily odpovídající ustanovení úmluvy podepsané v Schengenu dne 19. června 1990 k provedení dohody o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích nebo v jakém byla na základě uvedené úmluvy přijata.

3. Akty a opatření přijaté Evropskou unií, kterými se mění nebo doplňují ustanovení uvedená v přílohách A a B, pro které byly použity postupy stanovené touto dohodou, přijmou, provádějí a uplatňují rovněž [Islandská republika a Norské království], aniž je dotčen článek 8.“

10 Článek 7 dohody ze dne 18. května 1999 stanoví:

„Smluvní strany souhlasí, že by mělo být uzavřeno vhodné ujednání o kritériích a mechanismech, které umožní určit stát příslušný pro posouzení žádosti o azyl podané v některém členském státě nebo na Islandu nebo v Norsku. [...]“

Dohoda o předávání

11 Předmluva dohody o předávání uvádí:

„EVROPSKÁ UNIE

na jedné straně a

ISLANDSKÁ REPUBLIKA

a

NORSKÉ KRÁLOVSTVÍ

na straně druhé,

dále jen ‚smluvní strany‘,

PŘEJÍCE SI zlepšit justiční spolupráci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie a Islandem a Norskem, aniž by tím byla dotčena pravidla, jež chrání osobní svobodu,

BEROUCE V ÚVAHU, že současné vztahy mezi smluvními stranami vyžadují úzkou spolupráci v boji proti trestné činnosti,

VYJADŘUJÍCE vzájemnou důvěru ve strukturu a fungování svých právních řádů a ve schopnost všech smluvních stran zaručit spravedlivý proces,

[...]“

12 Článek 1 uvedené dohody uvádí:

„1. Smluvní strany se zavazují, že v souladu s touto dohodoulepší předávání osob pro účely trestního stíhání nebo výkonu rozsudku mezi členskými státy na jedné straně a Norským královstvím a Islandskou republikou na straně druhé tím, že vezmou v úvahu jako minimální požadavky podmínky Úmluvy ze dne 27. září 1996 o vydávání, uzavřené mezi členskými státy Evropské unie.

2. Smluvní strany se zavazují, že v souladu s touto dohodou zabezpečí, že systém vydávání osob mezi členskými státy na jedné straně a Norským královstvím a Islandskou republikou na straně druhé bude založen na mechanismu předávání osob na základě zatýkácího rozkazu v souladu s podmínkami této dohody.

3. Tato dohoda se nijak nedotýká povinnosti ctít základní práva a základní právní zásady zakotvené v Evropské úmluvě [o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950], nebo, v případě výkonu příkazu justičním orgánem členského státu, zásad uvedených v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.

4. Nic v této dohodě by nemělo být vykládáno tak, že zakazuje odmítnout předání osoby, na kterou byl vydán zatýkácí rozkaz vymezený touto dohodou, existují-li na základě objektivních skutečností důvody se domnívat, že uvedený zatýkácí rozkaz byl vydán za účelem stíhání nebo potrestání určité osoby z důvodu jejího pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, státní příslušnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace nebo že by postavení této osoby mohlo být pro některý z těchto důvodů zhoršeno.“

Chorvatské právo

- 13 Článek 9 Ústavy Chorvatské republiky (*Narodne novine*, br. 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010 a 5/2014) zní takto:

„[...]

Občan Chorvatské republiky nemůže být vyhoštěn z Chorvatské republiky, zbaven státní příslušnosti, ani vydán do jiného státu, s výjimkou výkonu rozhodnutí o vydání nebo předání přijatého v souladu s mezinárodními smlouvami nebo *acquis communautaire*.“

- 14 Článek 1 zákona o mezinárodní pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (zákon o mezinárodní právní pomoci v trestních věcech, *Narodne novine*, br. 178/2004, dále jen „ZOMPO“), stanoví:

„(1) Tento zákon upravuje mezinárodní právní pomoc v trestních věcech (dále jen ‚mezinárodní právní pomoc‘), nestanoví-li mezinárodní smlouva jinak.

[...]“

- 15 Článek 12 ZOMPO stanoví:

„(1) Příslušný vnitrostátní orgán může zamítnout žádost o mezinárodní právní pomoc, pokud:

1. se žádost týká činu považovaného za politický trestný čin nebo čin spojený s takovým trestným činem,

2. se žádost týká daňového trestného činu,

3. by schválení žádosti mohlo vést k narušení suverenity, bezpečnosti, právního řádu nebo jiných důležitých zájmů Chorvatské republiky,

4. lze rozumně předpokládat, že osoba, které se týká žádost o vydání, by byla v případě vydání trestně stíhána nebo sankcionována z důvodu své rasy, náboženství, státní příslušnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro své politické názory, nebo také kdyby její situace byla ztížena z některého z těchto důvodů,

5. se jedná o trestný čin s nepatrným stupněm nebezpečnosti.

[...]“

- 16 Článek 55 ZOMPO stanoví:

„(1) Pokud příslušný soud rozhodne, že zákonné podmínky pro vydání nejsou splněny, přijme usnesení o zamítnutí žádosti o vydání a neprodleně jej předloží Vrhovnému sudu [Nejvyššímu soudu] Chorvatské republiky, který po vyslechnutí příslušného státního zástupce usnesení potvrdí, zruší nebo změní.

(2) Pravomocné usnesení o zamítnutí žádosti o vydání je zasláno Ministerstvu spravedlnosti, které jej oznámí dožadujícímu státu.“

17 Článek 56 ZOMPO stanoví:

„(1) Pokud senát příslušného soudu rozhodne, že zákonné podmínky pro vydání jsou splněny, vydá usnesení.

(2) Proti tomuto usnesení lze podat odvolání ve lhůtě 3 dnů. O odvolání rozhoduje Vrhovni sud [Nejvyšší soud] Chorvatské republiky.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

18 Dne 20. května 2015 vydala kancelář Interpolu v Moskvě (Rusko) oznámení o vyhlášení mezinárodního pátrání po I. N., který byl tehdy pouze ruským státním příslušníkem, za účelem jeho zatčení z důvodu trestních stíhání vedených proti I. N. pro přijetí úplatku.

19 Dne 30. června 2019 se I. N. jakožto cestující autobusu s islandským cestovním dokladem pro uprchlíky, dostavil na hraniční přechod mezi Slovinskem a Chorvatskem za účelem vstupu do Chorvatské republiky. Na základě oznámení o vyhlášení mezinárodního pátrání byl na výše uvedeném hraničním přechodu zatčen. Jeho zatčením byl na základě ZOMPO zahájen rozhodovací proces o jeho případném vydání do Ruska.

20 Dne 1. července 2019 byl I. N. vyslechnut vyšetřujícím soudcem Županijského sudu u Zagrebu (župní soud v Záhřebu, Chorvatsko). I. N. prohlásil, že nesouhlasí se svým vydáním do Ruska, a kromě toho uvedl, že je současně ruským občanem i islandským občanem. Sdělením islandského velvyslanectví, které bylo předáno Županijskému sudu u Zagrebu (župní soud v Záhřebu) prostřednictvím Ministerstva zahraničních a evropských věcí Chorvatské republiky, bylo potvrzeno, že I. N. je od 19. června 2019 islandským občanem a má na Islandu trvalý pobyt. V tomto sdělení bylo také uvedeno, že si islandská vláda přeje, aby byl I. N. bezodkladně zajištěn bezpečný průjezd na Island.

21 Dne 6. srpna 2019 obdržel Županijski sud u Zagrebu (župní soud v Záhřebu) žádost Nejvyššího státního zastupitelství Ruské federace o vydání I. N. do Ruské federace podle ustanovení Evropské úmluvy o vydávání podepsané v Paříži dne 13. prosince 1957 (dále jen „evropská úmluva o vydávání“) z důvodu trestních stíhání vedených proti I. N. pro několik trestných činů přijetí úplatku. V této žádosti bylo uvedeno, že Nejvyšší státní zastupitelství Ruské federace zaručuje, že cílem žádosti o vydání není stíhat I. N. z politických důvodů, z důvodů jeho rasy, náboženství, národnosti nebo politických názorů, že I. N. bude mít k dispozici veškeré prostředky obhajoby, včetně pomoci advokáta, a že nebude vystaven mučení, krutému nebo nelidskému zacházení a ani trestům ohrožujícím lidskou důstojnost.

22 Usnesením ze dne 5. září 2019 Županijski sud u Zagrebu (župní soud v Záhřebu) rozhodl, že zákonné podmínky stanovené v ZOMPO pro vydání I. N. pro účely uvedeného trestního stíhání jsou splněny.

23 Dne 30. září 2019 podal I. N. proti tomuto usnesení odvolání k předkládajícímu soudu. I. N. tvrdí, že existuje konkrétní, vážné a rozumně předvídatelné nebezpečí, že bude v případě vydání do Ruské federace vystaven mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení. I. N. kromě toho zdůraznil, že postavení uprchlíka mu bylo na Islandu přiznáno právě z důvodu konkrétních stíhání v Rusku a že Županijski sud u Zagrebu (župní soud v Záhřebu) usnesením ze dne 5. září 2019 fakticky ohrozil mezinárodní ochranu, která mu byla na Islandu poskytnuta. Mimoto potvrdil, že má islandské státní občanství, a vytkl Županijskému sudu u Zagrebu (župní soud v Záhřebu), že nerespektoval rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhin (C-182/15, EU:C:2016:630).

- 24 Předkládající soud uvádí, že podle své ustálené judikatury bude zkoumat, zda existuje skutečné nebezpečí, že I. N. bude v případě vydání vystaven mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení. Předkládající soud se však táže, zda je třeba před takovým případným přezkumem informovat o žádosti o vydání Islandskou republiku, jejímž je I. N. státním příslušníkem, aby mohla případně požádat o předání svého státního příslušníka za účelem zahájení řízení, jehož cílem je zabránit riziku beztrestnosti.
- 25 Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že Chorvatská republika nevydává své státní příslušníky do Ruska a že s tímto státem neuzavřela dvoustrannou dohodu obsahující závazek v tomto smyslu.
- 26 Předkládající soud poté, co připomněl poznatky z rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), poukazuje na to, že ačkoliv I. N. není na rozdíl od osoby, o kterou se jednalo v uvedeném rozsudku, občanem Unie, nic to nemění na tom, že je občanem Islandské republiky, se kterou Unie navázala specifický vztah.
- 27 Předkládající soud v tomto ohledu připomíná, že podle článku 2 protokolu č. 19 o schengenském *acquis* začleněném do rámce Evropské unie (Úř. věst. 2010, C 83, s. 290) připojeného k Lisabonské smlouvě se schengenské *acquis* vztahuje na členské státy Evropské unie uvedené v článku 1 tohoto protokolu a že Rada uzavřela podle článku 6 uvedeného protokolu s Islandskou republikou a Norským královstvím dohodu ze dne 18. května 1999 o přidružení těchto dvou států k provádění tohoto *acquis*. I. N. přitom využil práva na volný pohyb v rámci členských států schengenského prostoru a byl zatčen, když vstupoval na území Chorvatské republiky z jiného členského státu, v projednávané věci ze Slovinské republiky.
- 28 Relevantní je kromě toho podle předkládajícího soudu v této věci rovněž dohoda o předávání, která vstoupila v platnost dne 1. listopadu 2019.
- 29 S ohledem na všechny uvedené skutečnosti má předkládající soud pochybnosti o tom, zda je článek 18 SFEU třeba vykládat v tom smyslu, že členský stát, jako je Chorvatská republika, který má rozhodnout o žádosti o vydání do třetího státu v případě státního příslušníka státu, který není členem Unie, ale je členem schengenského prostoru, je povinen před přijetím rozhodnutí o tomto vydání informovat o žádosti o vydání posledně uvedený stát, a zda v případě, že by uvedený stát požadoval předání svého státního příslušníka za účelem zahájení řízení, pro které je vydání požadováno, je třeba mu uvedeného státního příslušníka předat v souladu s dohodou o předávání.
- 30 Za těchto podmínek se Vrhovni sud (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba článek 18 SFEU vykládat v tom smyslu, že členský stát Evropské unie, který rozhoduje o vydání do třetího státu v případě státního příslušníka státu, který není členem [...] [U]nie, ale je členem schengenského prostoru, je povinen o žádosti o vydání informovat členský stát schengenského prostoru, jehož je tato osoba státním příslušníkem?

2) Pokud je odpověď na předchozí otázku kladná a členský stát schengenského prostoru požádal o předání této osoby za účelem zahájení řízení, pro které je vydání požadováno, je třeba mu tuto osobu předat v souladu s dohodou o předávání?“

K naléhavému řízení

- 31 Předkládající soud požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce podle článku 107 jednacího řádu Soudního dvora.

- 32 Na podporu této žádosti předkládající soud zejména uvedl skutečnost, že se I. N. nachází ve vydávací vazbě, takže je nyní zbaven osobní svobody.
- 33 Na prvním místě je třeba připomenout, že se toto předkládací rozhodnutí týká zejména výkladu dohody o předávání. Rozhodnutí, kterým byla tato dohoda schválena jménem Unie, bylo přijato na základě čl. 82 odst. 1 písm. d) SFEU ve spojení s čl. 218 odst. 6 písm. a) SFEU. Na tuto dohodu se tedy vztahuje hlava V třetí části Smlouvy o FEU týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Předkládající rozhodnutí tudíž může být projednáno v naléhavém řízení o předběžné otázce.
- 34 Na druhém místě je třeba podle judikatury Soudního dvora vzít v úvahu okolnost, že osoba, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, je nyní zbavena osobní svobody a že její setrvání ve vazbě závisí na vyřešení sporu v původním řízení [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. května 2019, OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a Cvikově), C-508/18 a C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, bod 38 a citovaná judikatura]. Umístění I. N. do vydávací vazby bylo totiž podle vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem nařízeno v rámci probíhajícího řízení o předávání vedeného o osobě jmenovaného.
- 35 Za těchto podmínek čtvrtý senát Soudního dvora dne 16. prosince 2019 na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl vyhovět žádosti předkládajícího soudu o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení.
- 36 Kromě toho bylo rozhodnuto o předání této věci zpět Soudnímu dvoru, aby byla přidělena velkému senátu.

K předběžným otázkám

- 37 Nejprve je třeba připomenout, že v bodě 50 rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) Soudní dvůr rozhodl, že články 18 a 21 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že pokud členský stát, do něhož se přemístil občan Unie, který je státním příslušníkem jiného členského státu, obdrží žádost o vydání od třetí země, se kterou prvně uvedený členský stát uzavřel dohodu o vydávání, je povinen informovat členský stát, jehož je uvedený občan státním příslušníkem, a případně mu na jeho žádost předat tohoto občana v souladu s ustanoveními rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584“), pokud je tento členský stát podle svých vnitrostátních právních předpisů příslušný ke stíhání této osoby za činy spáchané mimo jeho území.
- 38 Soudní dvůr v tomto ohledu v bodě 54 rozsudku ze dne 10. dubna 2018, Pisciotti (C-191/16, EU:C:2018:222), uvedl, že, aby byl zachován cíl spočívající v zabránění nebezpečí beztrestnosti dotyčné osoby ohledně činů, jejichž spáchání je jí kladeno za vinu v žádosti o vydání, musí se evropský zatýkací rozkaz, který byl případně vydán jiným členským státem než dožádaným členským státem, týkat přinejmenším stejných činů.
- 39 Předkládající soud se táže, zda se má ve sporu, který mu byl předložen, řídit výkladem Soudního dvora podaným v rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), nejen pokud jde o občany Unie, nýbrž také o islandské státní příslušníky.
- 40 V tomto ohledu je třeba připomenout, že článek 18 SFEU tím, že zakazuje „jak[oukoliv] diskriminac[i] na základě státní příslušnosti“, vyžaduje rovné zacházení s osobami nacházejícími se v situaci spadající do oblasti působnosti Smluv (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 29 a citovaná judikatura). Jak již přitom Soudní dvůr uvedl, toto ustanovení se nepoužije v případě eventuálního rozdílného zacházení mezi státními příslušníky členských států

a státními příslušníky třetích států [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. června 2009, Vatsouras a Koupatantze, C-22/08 a C-23/08, EU:C:2009:344, bod 52, jakož i posudek 1/17 (Dohoda CETA EU-Kanada), ze dne 30. dubna 2019, EU:C:2019:341, bod 169].

- 41 Pokud jde o článek 21 SFEU, je třeba připomenout, že tento článek v odstavci 1 stanoví, že každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, a že se uplatní, jak vyplývá z čl. 20 odst. 1 SFEU, na každou osobu, která má státní příslušnost členského státu, takže ani on se neuplatní na státního občana třetí země.
- 42 Rámcové rozhodnutí 2002/584, které Soudní dvůr rovněž zohlednil ve svém odůvodnění připomenutém v bodě 37 tohoto rozsudku, se použije pouze na členské státy, a nikoliv na třetí státy.
- 43 Je však třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU je na Soudním dvoru, aby poskytl vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny. Úkolem Soudního dvora je totiž vyložit všechna ustanovení unijního práva, která vnitrostátní soudy potřebují pro rozhodnutí o sporech, které projednávají, i pokud nejsou tato ustanovení výslovně zmíněna v otázkách položených těmito soudy Soudnímu dvoru (rozsudek ze dne 8. května 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, bod 42 a citovaná judikatura).
- 44 V projednávané věci Islandská republika udržuje zvláštní vztahy s Unií, které překračují rámec hospodářské a obchodní spolupráce. Islandská republika totiž provádí a uplatňuje schengenské *acquis*, jak poukázal předkládající soud, a je rovněž smluvní stranou dohody o EHP, účastní se společného evropského azylového systému a uzavřela s Unií dohodu o předávání. S cílem poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď, je tudíž kromě norem unijního práva, které zmínil, třeba zohlednit i dohodu o EHP, jejímiž jsou Unie a Islandská republika smluvními stranami.
- 45 Je tedy třeba mít za to, že podstatou otázek předkládajícího soudu je, zda unijní právo, zejména dohoda o EHP vykládaná ve světle rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 50), musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud členský stát, do něhož se přemístil státní příslušník státu ESVO, který je smluvní stranou dohody o EHP a se kterým Unie uzavřela dohodu o předávání, obdrží žádost o vydání od třetí země podle evropské úmluvy o vydávání, je povinen o této žádosti informovat uvedený stát ESVO a případně mu na jeho žádost předat tohoto státního příslušníka v souladu s ustanoveními dohody o předávání, pokud je tento stát podle svých vnitrostátních právních předpisů příslušný ke stíhání uvedeného státního příslušníka za činy spáchané mimo jeho území.
- 46 Ze skutečností ve spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, kromě toho vyplývá, že s výhradou ověření předkládajícím soudem byl I. N. před tím, než nabyl islandské státní občanství, udělen azyl podle islandského práva právě z důvodu stíhání vedených proti I. N. v Rusku, kvůli kterým Ruská federace požádala chorvatské orgány o jeho vydání. K takové okolnosti nedošlo ve věci, která vedla k vydání rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630).
- 47 V tomto kontextu a s výhradou přezkumu použitelnosti unijního práva na spor v původním řízení, je třeba mít za to, že podání užitečné odpovědi předkládajícímu soudu předpokládá rovněž upřesnění rozsahu ochrany upravené v čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listiny“), podle kterého nesmí být nikdo vystěhován, vyhoštěn ani vydán do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

K použitelnosti unijního práva na spor v původním řízení

- 48 Je třeba připomenout, že v případě neexistence mezinárodní úmluvy v této věci mezi Unií a dotčeným třetím státem, v projednávané věci Ruskou federací, spadají pravidla pro vydávání do pravomoci členských států. Jak však vyplývá z judikatury Soudního dvora, členské státy jsou povinny při vykonávání této pravomoci dodržovat unijní právo (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. listopadu 2018, Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, bod 45).
- 49 Mezinárodní dohoda uzavřená Unií je nedílnou součástí unijního práva [viz zejména rozsudek ze dne 30. dubna 1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, body 5 a 6, jakož i posudek 1/17 (Dohoda CETA EU-Kanada), ze dne 30. dubna 2019, EU:C:2019:341, bod 117], situace spadající do působnosti takové dohody, například dohoda o EHP, jsou v zásadě situacemi upravenými unijním právem [v tomto smyslu viz posudek 1/17 (Dohoda CETA EU-Kanada), ze dne 30. dubna 2019, EU:C:2019:341, bod 171].
- 50 V tomto ohledu dohoda o EHP potvrzuje, jak vyplývá z jejího druhého bodu odůvodnění, přednostní vztah mezi Unií, jejími členskými státy a státy ESVO, který spočívá na těsné blízkosti, trvalých společných hodnotách a evropské identitě. Právě ve světle tohoto přednostního vztahu je třeba chápat jeden z hlavních cílů dohody o EHP, a sice zavést co možná nejuplněji volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v celém EHP tak, aby vnitřní trh zavedený na unijním území zahrnoval také státy ESVO. Z tohoto hlediska směřuje několik ustanovení této dohody k zajištění co nejjednotnějšího výkladu této dohody v celém EHP. Je na Soudním dvoru, aby v tomto rámci zajistil, že pravidla dohody o EHP, která jsou v podstatě totožná s pravidly Smlouvy o FEU, budou v členských státech vykládána jednotným způsobem (rozsudky ze dne 23. září 2003, Ospelt a Schlössle Weissenberg, C-452/01, EU:C:2003:493, bod 29, ze dne 28. října 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, bod 20, jakož i ze dne 19. července 2012, A, C-48/11, EU:C:2012:485, bod 15).
- 51 V projednávané věci I. N. ve svých vyjádřeních tvrdil, že na území Chorvatské republiky vstupoval proto, aby tam strávil letní dovolenou, což na jednání potvrdila islandská vláda.
- 52 Soudní dvůr přitom rozhodl, že právo volného pohybu služeb ve smyslu článku 56 SFEU zahrnuje svobodu příjemců služeb vydat se bez omezení do jiného členského státu, aby jim tam byla poskytnuta služba, a že turisté musí být považováni za příjemce služeb využívajících této svobody (rozsudek ze dne 2. února 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, bod 15 a citovaná judikatura).
- 53 Stejný výklad platí pro právo volného pohybu služeb zaručené článkem 36 dohody o EHP (obdobně viz rozsudek ze dne 23. září 2003, Ospelt a Schlössle Weissenberg, C-452/01, EU:C:2003:493, bod 29, jakož i ze dne 28. října 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, bod 20).
- 54 Z výše uvedeného vyplývá, že taková situace islandského státního příslušníka, jako je situace I. N., který se dostavil na hranice členského státu, aby vstoupil na jeho území a přijímal na něm služby, spadá do oblasti působnosti dohody o EHP a potažmo unijního práva (obdobně viz rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhin, C-182/15, EU:C:2016:630, body 30 a 31 jakož i citovaná judikatura). Ve sporu v původním řízení je tedy Chorvatská republika povinna vykonat svou pravomoc při vydávání do třetích zemí způsobem, který je v souladu s dohodou o EHP, zejména s jejím článkem 36, který zaručuje právo volného pohybu služeb.

K omezení práva volného pohybu služeb a jeho případnému odůvodnění

- 55 Článek 4 dohody o EHP, kterým je zakázána „jakákoli diskriminace na základě stání příslušnosti“, vyžaduje, aby bylo s osobami nacházejícími se v situaci spadající do rámce použití této dohody zacházeno stejně. Účinky zásady zákazu diskriminace zakotvené v tomto ustanovení se projevují „v rámci použití“ uvedené dohody a „aniž jsou dotčena její zvláštní ustanovení“. Tímto posledním

výrazem odkazuje článek 4 dohody o EHP zejména na další ustanovení této dohody, v nichž je obecné zásadě, kterou stanoví, dána konkrétní podoba pro zvláštní situace. Tak tomu je mimo jiné v případě ustanovení týkajících se volného pohybu služeb (obdobně viz rozsudek ze dne 2. února 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, body 10 a 14).

- 56 Taková vnitrostátní pravidla pro vydávání, jako jsou pravidla dotčená ve věci v původním řízení, přitom zavádějí rozdílné zacházení v závislosti na tom, zda je dotyčná osoba tuzemským státním příslušníkem nebo příslušníkem státu ESVO, který je stranou dohody o EHP, jelikož mají za následek neudělení ochrany před vydáním, které požívají tuzemští státní příslušníci, státním příslušníkům členských států ESVO, jako je v projednávané věci I. N., islandský státní příslušník (obdobně viz rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 32).
- 57 Tím mohou taková pravidla ovlivnit zejména svobodu zakotvenou v článku 36 dohody o EHP. Z toho vyplývá, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, vede nerovné zacházení spočívající v umožnění vydání státního příslušníka státu ESVO, který je stranou dohody o EHP, jako je I. N., k omezení této svobody (obdobně viz rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, body 32 a 33).
- 58 Je třeba dodat, že nejen okolnost, že dotyčná osoba je státním příslušníkem státu ESVO, který je stranou dohody o EHP, ale také skutečnost, že tento stát provádí a uplatňuje *acquis* schengenského prostoru, činí situaci této osoby objektivně srovnatelnou se situací občana Unie, kterému Unie podle čl. 3 odst. 2 SEU poskytuje prostor svobody, bezpečnosti a práva bez hranic, v rámci kterého je zajištěn volný pohyb osob.
- 59 Takové omezení, jako je omezení uvedené v bodě 57 tohoto rozsudku, může být odůvodněno pouze tehdy, když se zakládá na objektivních hlediscích a je přiměřené cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem (obdobně viz rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 34 a citovaná judikatura).
- 60 Jak již Soudní dvůr rozhodl, na cíl zabránit nebezpečí beztrestnosti osob, které spáchaly trestný čin, kterým je odůvodněna žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, musí být nahlíženo tak, že má legitimní charakter. Nicméně opatření omezující svobodu zakotvenou v článku 36 dohody o EHP mohou být odůvodněna objektivními důvody pouze tehdy, jsou-li nezbytná pro ochranu zájmů, které mají zaručit, a pouze v rozsahu, v němž těchto cílů nemůže být dosaženo méně omezujícími opatřeními (obdobně viz rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, body 37 a 38, jakož i citovaná judikatura).
- 61 V rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 39) Soudní dvůr připomněl, že vydání je postupem, jehož účelem je boj proti beztrestnosti osoby, která se nachází na území jiného státu než státu, na jehož území trestný čin údajně spáchala, přičemž vydání umožňuje zabránit tomu, aby trestné činy spáchané na území státu osobami, které z něj uprchnou, zůstaly nepotrestány. Třebaže je nevydání tuzemských státních příslušníků obecně vyrovnáno možností dožádaného členského státu stíhat vlastní příslušníky za závažné trestné činy spáchané mimo jeho území, tento členský stát zpravidla nemá pravomoc rozhodnout o takových činech, když ani pachatel, ani domnělá oběť trestného činu nemají státní příslušnost uvedeného členského státu.
- 62 Soudní dvůr z toho v bodě 40 rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) vyvodil, že taková vnitrostátní pravidla, jako jsou pravidla dotčená ve věci, která vedla k vydání tohoto rozsudku, která umožňují vyhovět žádosti o vydání za účelem stíhání a rozhodnutí v třetí zemi, ve které měl být trestný čin spáchán, jsou podle všeho v zásadě vhodná pro dosažení sledovaného cíle, kterým je boj proti beztrestnosti.

- 63 Vzhledem k tomu, že jak bylo konstatováno v bodě 54 tohoto rozsudku, situace islandského státního příslušníka, který se dostavil na hranice členského státu, aby vstoupil na jeho území a přijímal na něm služby, však spadá do unijního práva, jsou ustanovení čl. 19 odst. 2 Listiny na žádost v tomto smyslu třetího státu použitelná (rozsudky ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, body 52 a 53).
- 64 Proto, pokud se v takové situaci dotýčný islandský státní příslušník dovolává vážného rizika nelidského nebo ponižujícího zacházení v případě vydání, musí dožádaný členský stát před tím, než přistoupí k případnému vydání, ověřit, že vydání nebude mít nepříznivý dopad na práva uvedená v č. 19 odst. Listiny (rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, bod 60).
- 65 Za tímto účelem se tento členský stát v souladu s článkem 4 Listiny, který zakazuje mučení a nelidské či ponižující zacházení anebo trest, nemůže omezit na zohlednění pouhých prohlášení dožadujícího třetího státu nebo přijetí mezinárodních smluv posledně jmenovaným státem, které v zásadě zaručují dodržování základních práv. Příslušný orgán dožádaného členského státu, jako je předkládající soud, musí za účelem ověření vycházet z objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů, které mohou vyplývat zejména z mezinárodních soudních rozhodnutí, jako jsou rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, ze soudních rozhodnutí dožadující třetí země, a z rozhodnutí, zpráv a dalších dokumentů vydaných orgány Rady Evropy nebo v rámci systému Organizace spojených národů (rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, body 55 až 59 a citovaná judikatura).
- 66 Konkrétně okolnost, že Islandská republika udělila dotyčné osobě azyl na základě toho, že jí hrozí, že bude v zemi původu vystavena nelidskému nebo ponižujícímu zacházení, je zvláště závažná okolnost, kterou musí příslušný orgán dožádaného členského státu vzít v úvahu pro účely ověření uvedeného v bodě 64 tohoto rozsudku.
- 67 Taková okolnost je o to významnější pro účely tohoto ověření, pokud mělo udělení azylu oporu právě ve stíhání dotyčné osoby ve státě původu, které vedlo k žádosti posledně uvedeného státu o vydání této osoby.
- 68 Při neexistenci zvláštních okolností, které zahrnují zejména významný vývoj situace v dožadujícím třetím státě, nebo závažných a spolehlivých důkazů, které prokazují, že osobě, jejíž vydání je požadováno, byl azyl udělen za účelem zastření skutečnosti, že byla v zemi původu trestně stíhána, musí rozhodnutí islandských orgánů o udělení azylu této osobě vést takový příslušný orgán dožádaného členského státu, jako je předkládající soud, k odmítnutí vydání podle čl. 19 odst. 2 Listiny.
- 69 V případě, že orgány dožádaného členského státu dospějí k závěru, že čl. 19 odst. 2 Listiny nebrání vyřízení této žádosti, je třeba ještě zkoumat, zda je dotčené omezení přiměřené cíli bojovat proti beztrestnosti osoby, která se dopustila trestného činu, který je připomenut v bodě 60 tohoto rozsudku. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že použití mechanismů spolupráce a vzájemné pomoci z trestní oblasti podle unijního práva je v každém případě alternativním opatřením méně poškozujícím výkon práva volného pohybu než vydání do třetí země, se kterou Unie neuzavřela dohodu o vydávání, které umožňuje stejně účinného dosažení cíle (v tomto smyslu rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, body 47 a 49).
- 70 Konkrétně měl Soudní dvůr za to, že v takovém případě je prvořadá výměna informací s členským státem, jehož je dotyčná osoba státním příslušníkem, s cílem poskytnout orgánům tohoto členského státu, pokud jsou příslušné podle vnitrostátního práva ke stíhání této osoby za činy spáchané mimo státní území, možnost vydat podle rámcového rozhodnutí 2002/584 evropský zatýkací rozkaz za účelem předání této osoby pro účely stíhání. Je tedy na příslušném orgánu dožádaného členského státu, aby informoval členský stát, jehož je dotýčný státním příslušníkem, a případně aby mu na jeho žádost dotyčného předal na základě takového evropského zatýkacího rozkazu (v tomto smyslu rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, body 48 a 50).

- 71 Ačkoli se rámcové rozhodnutí 2002/584 nepoužije na Islandskou republiku jakožto stát ESVO, jehož je I. N. státním příslušníkem, je třeba připomenout, že tento stát, stejně jako Norské království, uzavřel s Uníí dohodu o předávání, která vstoupila v platnost dne 1. listopadu 2019.
- 72 Jak vyplývá z její preambule, cílem této dohody je zlepšit justiční spolupráci v trestních věcech mezi členskými státy Unie a Islandskou republikou a Norským královstvím, jelikož současné vztahy mezi těmito smluvními stranami, které se vyznačují zejména tím, že Islandská republika a Norské království patří k EHP, vyžadují úzkou spolupráci v boji proti trestné činnosti.
- 73 Kromě toho smluvní strany této dohody o předávání v téže preambuli vyjádřily vzájemnou důvěru ve strukturu a fungování svých právních systémů a ve schopnost všech smluvních stran zajistit spravedlivý proces.
- 74 Mimoto je třeba konstatovat, že ustanovení dohody o předávání se podobají odpovídajícím ustanovením rámcového rozhodnutí 2002/584.
- 75 S ohledem na všechny uvedené skutečnosti je třeba mít za to, že řešení přijaté v rozsudku ze dne 6. září 2016, Petruhin (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 56), musí být použito obdobně na státní takové příslušníky Islandské republiky, jako je I. N., kteří se ve vztahu k třetí zemi žádají jejich vydání, a jak vyplývá z bodu 58 tohoto rozsudku, nacházejí v situaci objektivně srovnatelné se situací občana Unie, kterému Unie podle čl. 3 odst. 2 SEU poskytuje prostor svobody, bezpečnosti a práva bez hranic, v rámci kterého je zajištěn volný pohyb osob.
- 76 Z toho plyne, že pokud členský stát, do něhož se přemístil státní příslušník Islandské republiky, obdrží žádost o vydání od třetího státu, se kterým prvně uvedený členský stát uzavřel dohodu o vydávání, je v zásadě povinen informovat Islandskou republiku a případně jí na její žádost předat tohoto občana v souladu s ustanoveními dohody o předávání, pokud je Islandská republika podle svého vnitrostátního práva příslušná stíhat tuto osobu za činy spáchané mimo její státní území.
- 77 Vzhledem ke všem předcházejícím úvahám je třeba na položené otázky odpovědět tak, že unijní právo, konkrétně článek 36 dohody o EHP a čl. 19 odst. 2 Listiny, musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud členský stát, do něhož se přemístil státní příslušník státu ESVO, který je smluvní stranou dohody o EHP a se kterým Unie uzavřela dohodu o předávání, obdrží žádost o vydání od třetí země podle evropské úmluvy o vydávání, a pokud tomuto státnímu příslušníkovi udělil uvedený stát ESVO před tím, než dotyčný nabyl státní příslušnost uvedeného státu ESVO, azyl právě z důvodu stíhání vedených proti dotyčnému ve státě, který vydal žádost o vydání, je na příslušném orgánu dožádaného členského státu, aby ověřil, že vydání nebude mít nepříznivý dopad na práva uvedená v citovaném čl. 19 odst. 2 Listiny, přičemž udělení azylu představuje v rámci tohoto ověření zvláště závažnou okolnost. Dožádaný členský stát je v každém případě povinen před tím, než zváží, zda vyhová žádosti o vydání, informovat tentýž stát ESVO a případně mu na jeho žádost předat uvedeného státního příslušníka v souladu s ustanoveními dohody o předávání, pokud je uvedený stát ESVO příslušný podle vnitrostátního práva ke stíhání tohoto státního příslušníka za činy spáchané mimo jeho území.

K nákladům řízení

- 78 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Unijní právo, konkrétně článek 36 dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 a čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud členský stát, do něhož se přemístil státní příslušník členského státu Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), který je smluvní stranou dohody o Evropském hospodářském prostoru a se kterým Evropská unie uzavřela dohodu o předávání, obdrží žádost o vydání od třetí země podle Evropské úmluvy o vydávání podepsané v Paříži dne 13. prosince 1957, a pokud tomuto státnímu příslušníkovi tento stát ESVO udělil před tím, než nabyl státní příslušnosti tohoto státu, azyl právě z důvodu stíhání vedených proti dotyčnému ve státě, který vydal žádost o vydání, je na příslušném orgánu dožádaného členského státu, aby ověřil, že vydání nebude mít nepříznivý dopad na práva uvedená v citovaném čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv, přičemž udělení azylu představuje v rámci tohoto ověření zvláště závažnou okolnost. Dožádaný členský stát je v každém případě povinen před tím, než zváží, zda vyhoví žádosti o vydání, informovat tentýž stát ESVO a případně mu na jeho žádost předat uvedeného státního příslušníka v souladu s ustanoveními dohody o předávání, pokud je uvedený stát ESVO příslušný podle vnitrostátního práva ke stíhání tohoto státního příslušníka za činy spáchané mimo jeho území.

Podpisy.